

GS-Voorstel

Besluitnummer
PZH-2026-889951255
DOS-2026-0001781

Status	Datum vergadering Gedeputeerde Staten	Eindtermijn
Openbaar	19 mei 2026	1 juni 2026

Onderwerp

Herziening van het toestandsoordeel KRW-grondwaterlichaam Duin Rijn-West naar goede chemische toestand

Advies

1. Te wijzigen het KRW-toestandsoordeel van het grondwaterlichaam Duin Rijn-West naar een goede chemische toestand op grond van artikel 4, lid 2c en Bijlage III van de Europese Grondwaterrichtlijn en artikel 2.14, lid 1b van het Besluit kwaliteit leefomgeving;
2. Provinciale Staten te informeren over de wijziging van het toestandsoordeel bij de vaststelling van het Regionaal Waterprogramma voor de planperiode 2028-2033;
3. Vast te stellen de publiekssamenvatting inzake het besluit om het KRW-toestandsoordeel van het grondwaterlichaam Duin Rijn-West te herzien.

Besluit GS

Vastgesteld conform advies.

Bijlagen

1. Rapport Fosfaatoverschrijding KRW-grondwaterlichaam Duin Rijn-West - Haskoning 2023
2. Rapport Invloed fosfaat in grondwater op KRW-oppervlaktewaterlichamen - Haskoning 2026

Toelichting voor het College

Op grond van de Kaderrichtlijn water (KRW) dient een grondwaterlichaam in een goede chemische toestand te verkeren. Daarvan is sprake als het grondwaterlichaam voldoet aan de daarvoor geldende omgevingswaarden. Indien niet wordt voldaan aan de omgevingswaarden, kan het grondwaterlichaam desondanks het toestandsoordeel 'goede chemische toestand' krijgen als door passend onderzoek van Gedeputeerde Staten kan worden bevestigd dat voldaan wordt aan de voorwaarden bedoeld in artikel 4, tweede lid, aanhef en onder c, en vijfde lid, van de Grondwaterrichtlijn.

Voor het grondwaterlichaam Duin-Rijn West is uit onderzoek gebleken dat hiervan sprake is. Het huidige toestandsoordeel voor dit grondwaterlichaam was vastgesteld op 'ontoereikend'. Naar aanleiding van de nieuwe inzichten kan het toestandsoordeel worden gewijzigd naar 'goed' en kan zodoende een stap in de goede richting worden gezet voor wat betreft KRW-doelbereik.

Allereerst wordt de context en de aanleiding van dit besluit uiteengezet, waarna de uitkomsten van de uitgevoerde onderzoeken zullen worden toegelicht die aan dit besluit ten grondslag liggen.

Beoordeling toestandsklasse grondwaterlichaam

Een grondwaterlichaam is een samenhangende grondwatermassa in een of meer watervoerende lagen in de bodem. Er zijn in totaal vijf grondwaterlichamen die (deels) in Zuid-Holland liggen. Het gaat hierbij om de grondwaterlichamen Duin Rijn-West, Zout Rijn-West, Deklaag Rijn-West, Maas Duin en Maas Zout. Dit voorstel heeft betrekking op het grondwaterlichaam Duin Rijn-West. Dit grondwaterlichaam ligt in twee kustprovincies: Zuid-Holland en Noord-Holland.

De KRW vereist dat grondwaterlichamen in een goede chemische toestand en een goede kwantitatieve toestand verkeren. De KRW stelt verplicht om eens in de zes jaar, aan het einde van de stroomgebiedsplanperiode, een formele toestandsbeoordeling uit te voeren voor de KRW-grondwaterlichamen. De toestandsbeoordeling van grondwaterlichamen maakt onderdeel uit van het KRW-monitoringsprogramma. De provincie is daarbij verantwoordelijk voor de monitoring van de grondwaterlichamen. Het waterschap en het Rijk monitoren de toestand van de oppervlaktewateren. De toestandsbeoordeling wordt daarom uitgevoerd in samenwerking met de andere provincies en de waterbeheerders in het betreffende (deel)stroomgebied.

In het kader van de KRW worden de grondwaterlichamen beoordeeld op 3 generieke en 3 regionale deeltesten. De generieke testen betreffen: kwantitatieve toestand (waterbalans), chemische toestand en intrusie. De regionale testen betreffen: grondwaterafhankelijke natuur, grondwaterafhankelijke oppervlaktewateren en waterwinningen voor menselijke consumptie. De beoordeling van de testen vindt plaats op basis van de monitoringsgegevens van de provinciale KRW-grondwatermeetnetten.

Chemische toestand grondwaterlichaam Duin Rijn-West tot dusver ontoereikend

Dit voorstel heeft betrekking op het grondwaterlichaam Duin Rijn-West, specifiek de generieke deelttest 'chemische toestand'. De chemische toestand wordt bepaald door de grondwaterkwaliteitseisen die gelden voor het grondwaterlichaam die door het Rijk als omgevingswaarden zijn vastgesteld in het Besluit kwaliteit leefomgeving. De chemische toestand kan op basis van de monitoringsresultaten als 'goed' of als 'ontoereikend' worden aangemerkt. Volgens de KRW-beoordelingssystematiek leidt een overschrijding van de omgevingswaarde van een stof in meer dan 20% van de grondwatermeetpunten tot het oordeel 'ontoereikend' van het KRW-grondwaterlichaam. Voor het grondwaterlichaam Duin Rijn-West is uit metingen (2021 en 2024) in het KRW-meetnet grondwaterkwaliteit gebleken dat in meer dan 20% van de meetpunten de omgevingswaarde voor fosfaat wordt overschreden. Op basis van deze resultaten is in het verleden besloten om het toestandsoordeel voor de chemische toestand van Duin Rijn-West vast te stellen op 'ontoereikend'. Voor de overige deelttesten is de toestand van grondwaterlichaam Duin Rijn-West 'goed'.

Volgens de Grondwaterrichtlijn kan de chemische toestand van een grondwaterlichaam, ondanks overschrijding van een omgevingswaarde voor een bepaalde stof of kwaliteitselement, alsnog worden vastgesteld als 'goede chemische toestand', als uit zogenaamd 'passend onderzoek' blijkt dat deze overschrijdingen niet leiden tot significante risico's voor het milieu en voor de gebruiksfuncties van het grondwater.

'Passend' onderzoek in het kader van voldoen aan de juridische voorwaarden voor aanpassing van toestandsoordelen

Het grondwaterlichaam Duin Rijn-West is gelegen in zowel de provincie Noord- als Zuid-Holland. Beide provincies hebben gezamenlijk onderzocht in hoeverre de geconstateerde overschrijdingen van fosfaatconcentraties leiden tot significante risico's voor het milieu en de gebruiksfuncties van het grondwater. Doel van dit onderzoek was te bepalen of een herziening van het toestandsoordeel van Duin Rijn-West naar een 'goede chemische toestand' gerechtvaardigd is. De onderzoeken hebben geleid tot de volgende conclusies:

- Er zijn drie deelgebieden in het grondwaterlichaam Duin Rijn-West geïdentificeerd waar verhoogde fosfaatconcentraties voorkomen: omgeving Castricum, omgeving Lisse en Hillegom en stedelijk gebied rondom Den Haag.
- In het eerste onderzoek (Haskoning 2023, bijlage I) is vastgesteld dat de verhoogde fosfaatconcentraties in het grondwater niet leiden tot significante risico's voor waterwinningen voor menselijke consumptie en de natuur.
- In het tweede onderzoek (Haskoning 2026, Bijlage II) is vastgesteld dat de verhoogde fosfaatconcentraties in het grondwater niet leiden tot significante risico's voor omliggende KRW-oppervlaktewaterlichamen.

Op basis van deze onderzoeken bestaat er voldoende grond een besluit te nemen over aanpassing van het toestandsoordeel van Duin Rijn-West.

Bij een positief besluit wordt grondwaterlichaam Duin Rijn-West beoordeeld als zijnde in een goede chemische toestand. Dit toestandsoordeel zal als zodanig worden opgenomen in het regionaal waterprogramma voor de planperiode 2028-2033. De goede chemische toestand

wordt eveneens als zodanig gerapporteerd bij de eerstvolgende verantwoordingsronde inzake de KRW-toestandsbeoordeling.

Ongeacht het oordeel over de toestand blijft de provincie maatregelen nemen in de aandachtsgebieden met verhoogde fosfaatconcentraties. Verdere reductie van fosfaatbelasting is wenselijk vanuit voorzorg en de gebiedsgerichte aanpak. De provincie blijft onverminderd inzetten op emissiereducerende maatregelen via het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG), in samenwerking met de gebiedspartners. Daarnaast blijft de provincie onderzoek doen naar aanvullend handelingsperspectief om de fosfaatbelasting naar grondwater te reduceren.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW	: € 0,00
Programma	: Ambitie 5 - Versterken natuur in Zuid-Holland
Financiële risico's	: Er zijn geen financiële risico's en/of gevolgen.

Juridisch kader

In artikel 4.4 van het Besluit kwaliteit leefomgeving is onder meer bepaald dat in het regionaal waterprogramma de grondwaterlichamen worden aangewezen en dat het programma maatregelen bevat om de goede chemische toestand te beschermen. Daarnaast dient het regionaal waterprogramma op grond van artikel 4.5 van het Besluit kwaliteit leefomgeving een overzicht te bevatten van de toestandsklasse per stof en kwaliteitselement van elk grondwaterlichaam.

Dit besluit is gebaseerd op artikel 2.14, eerste lid, aanhef en onder b, van het Besluit kwaliteit leefomgeving en artikel 4, tweede lid, aanhef en onder c, en vijfde lid, van de Grondwaterrichtlijn. Hierin is opgenomen dat wanneer een grondwaterlichaam niet voldoet aan de daarvoor geldende omgevingswaarden, het toestandsoordeel van het grondwaterlichaam op 'goed' kan worden vastgesteld als in passend onderzoek, dat overeenkomstig de voorwaarden die de KRW daaraan stelt wordt uitgevoerd, kan worden bevestigd dat:

- de overschrijding van de omgevingswaarden niet worden beschouwd als een significant milieurisico;
- voldaan wordt aan de voorwaarden genoemd in tabel 2.3.2 van bijlage V van de KRW overeenkomstig punt 4 van bijlage II bij de Grondwaterrichtlijn;
- als het gaat om een grondwaterlichaam dat gebruikt wordt voor de winning van water voor menselijke consumptie ervoor wordt zorg gedragen dat er geen achteruitgang optreedt met als doel de zuiveringsinspanning voor de productie van drinkwater te verlagen; en
- de geschiktheid van het grondwaterlichaam voor menselijk gebruik niet significant door de verontreiniging is aangetast.

Uit de hiervoor aangehaalde onderzoeken is gebleken dat aan alle hiervoor genoemde voorwaarden is voldaan.

Consequenties

Onderstaande consequenties hebben betrekking op beslispunt 2.

Juridische consequenties bij een positief besluit:

Gedeputeerde Staten handelen met dit besluit binnen de juridische kaders die de Grondwatterrichtlijn en het Besluit kwaliteit leefomgeving bieden. Bij een positief besluit wordt in het regionaal waterprogramma voor de komende planperiode 2028-20233 gemotiveerd dat voor de herziening van het toestandsoordeel van grondwaterlichaam Duin Rijn-West een beroep zal worden gedaan op artikel 4, tweede lid, aanhef en onder c, en vijfde lid, van de Grondwatterrichtlijn. De verantwoording van de herziening van het toestandsoordeel landt in het regionaal waterprogramma, dat onderdeel uitmaakt van de stroomgebiedsbeheerplannen. In het regionaal waterprogramma worden de grondwaterlichamen aangewezen. Het bevat daarnaast een overzicht van de toestandsklasse van elke grondwaterlichamen en de maatregelen die nodig zijn om de omgevingswaarden voor de betreffende grondwaterlichamen te halen. Met de herziening van de toestandsoordeel in het komende regionaal waterprogramma is in het kader van de KRW de juridische verantwoording gewaarborgd.

Juridische consequenties bij een negatief besluit:

Indien Gedeputeerde Staten negatief besluiten, blijft het chemische toestandsoordeel van KRW-grondwaterlichaam Duin Rijn-West 'ontoereikend'. Daarmee blijft voor deze toets sprake van een 'doelgat', oftewel: het niet-halen van het KRW-doel 'goede chemische toestand' in dit grondwaterlichaam.

De KRW brengt mee dat, indien een doel niet wordt gehaald, dit juridisch moet worden gemotiveerd. De richtlijn kent daarvoor een beperkt aantal uitzonderingsmogelijkheden, waarvan alleen (succesvol) gebruik kan worden gemaakt als aan strikte voorwaarden is voldaan. Voor grondwaterlichamen ligt de verantwoordelijkheid voor deze onderbouwing bij de provincie.

Het doelgat, inclusief de toegepaste uitzonderingsgrond en de bijbehorende motivering, moet vervolgens worden verwerkt in de KRW-toestandsbeoordeling en de KRW-rapportage, waaronder het regionaal waterprogramma als onderdeel van de stroomgebiedsbeheerplannen. Aanvullend verplicht de KRW om het doelgat in de nieuwe stroomgebiedsplanperiode alsnog zo snel mogelijk te dichten door aanvullende maatregelen te treffen. De resultaatverplichting voor het doelgat blijft in dat geval bestaan. Wanneer een niet-gehaalde KRW-doelstelling niet juridisch houdbaar wordt gemotiveerd, kan dat in EU-verband relevant zijn voor de beoordeling of Nederland aan zijn verplichtingen uit de KRW voldoet.

Voorafgaande besluitvorming

Bij de vaststelling van het Regionaal Waterprogramma Zuid-Holland 2022-2027 is het toestandsoordeel van het grondwaterlichaam Duin Rijn-West als 'ontoereikend' beoordeeld omdat niet werd voldaan aan de geldende omgevingswaarden. Ten tijde van de vaststelling waren de passende onderzoeken naar de verhoogde fosfaatconcentraties in dit specifieke grondwaterlichaam nog niet uitgevoerd.

Proces

Inmiddels zijn de onderzoeken afgerond en is geconcludeerd dat de fosfaatconcentraties niet leiden tot significante milieurisico's. Bij de vaststelling van het nieuwe regionaal waterprogramma voor de planperiode 2028-2033 kan het toestandsoordeel voor grondwaterlichaam Duin Rijn-West worden geactualiseerd.

Omdat het grondwaterlichaam Duin Rijn-West gelegen is in de provincies Zuid- en Noord-Holland zijn de onderzoeken in nauwe samenwerking tussen beiden provincies uitgevoerd. Hierbij zijn ook de waterschappen Hoogheemraadschap van Delfland en Hoogheemraadschap Rijnland betrokken als waterbeheerder van de KRW-oppevlaktewateren gelegen in grondwaterlichaam Duin Rijn-West.

Het voorstel voor besluit voor Gedeputeerde Staten is in nauwe afstemming met provincie Noord-Holland voorbereid. Dit besluit wordt op 19 mei aan zowel Gedeputeerde Staten van provincie Zuid-Holland en Noord-Holland voorgelegd.

Participatie en rolneming

In het kader van de Kaderrichtlijn Water hebben de provincies een regisserende en coördinerende rol om de KRW-doelen voor de grondwaterlichamen te halen. In het regionaal waterprogramma moet worden verantwoord waarom de KRW-doelen voor grondwaterlichamen niet zijn gehaald. Daarmee staat provincie Zuid-Holland aan de lat om ervoor te zorgen dat de KRW-doelen voor de grondwaterlichamen worden gehaald.

Omdat de begrenzing van de grondwaterlichamen veelal provinciegrens overstijgend is, is goede samenwerking in het deelstroomgebied Rijn-West van cruciaal belang. De provincies Zuid-Holland en Noord-Holland zijn gezamenlijk opdrachtgever geweest voor de uitvoering van de passende onderzoeken die ertoe hebben geleid dat het toestandsoordeel voor het grondwaterlichaam Duin Rijn West kan worden herzien. Er is ook intensief samengewerkt het Hoogheemraadschap van Rijnland en het Hoogheemraadschap van Delfland. De betrokkenheid van de waterschappen was van belang om gezamenlijk te onderzoeken of de fosfaatoverschrijding tot significante milieurisico's leiden.

Communicatiestrategie

In provincie Zuid-Holland en Noord-Holland wordt 19 mei een besluit genomen over de herziening van het toestandsoordeel voor KRW-grondwaterlichaam Duin-Rijn-West. Provinciale Staten worden geïnformeerd over dit besluit bij de vaststelling van het Regionaal Waterprogramma 2028-2033, waar de toestandsklasse van de KRW-grondwaterlichamen onderdeel van uitmaakt.

